

Magyarország részvétele az első világháborúban

1. Magyarország helyzete

- Az **Osztrák–Magyar Monarchia** tagállama volt;
- a két államnak **közös hadserege**, közös had- és külügyminisztériuma volt;
- **korlátozott szuverenitása** miatt érdekeit nem tudta teljes mértékben érvényesíteni:
 - nem dönthetett a szövetségi rendszerhez való csatlakozásról;
 - nem dönthetett a háborúba való belépésről.

2. Szövetségi rendszerek

- A gyarmatosításból kimaradt, későn felzárkózó országok, **Németország, Osztrák–Magyar Monarchia, Olaszország** a hármass szövetségbe tömörültek (1882);
- ezt a szövetségi rendszert Olaszország kiválása után **központi hatalmaknak** nevezték;
- a világ nagy részét gyarmatosító régi nagyhatalmak, **Nagy-Britannia, Franciaország**, létrehozták az **antantot** (1904), melyhez csatlakozott **Oroszország** is (1907).

3. A háború eseményei

A háború kitörése

- Az 1908-ban annektált **Bosznia-Hercegovina** fővárosában, **Szarajevóban 1914. június 28-án** Gavrilo Princip szerb nacionalista megölte Ferenc Ferdinánd trónörökösét;
- német szövetségese biztatására az Osztrák–Magyar Monarchia **1914. július 28-án** hadat üzent **Szerbiának**;
- **Tisza István** miniszterelnök vissza akarta tartani **Ferenc Józsefet** a hadüzenettől;
- a román támadásnál veszélyesebbnek tartott szerb nacionalizmus miatt végül Tisza is támogatta a háborút;
- Németország **villámháborús terve** szerint az Osztrák–Magyar Monarchia hadseregének feladata Szerbia lerohanása, és Galíciában az oroszok feltartóztatása volt;
- a támadásokban a magyar honvédség egységei is részt vettek.

A szerb front

- Az Osztrák–Magyar Monarchia a Drina folyónál indította meg a támadást Szerbia ellen;
- az oroszok galíciai betörése miatt meg kellett osztani az erőket;
- a szerb fronton a hadseregek **lövészárkokba** ásták be magukat, **állóháború** alakult ki;
- Szerbiát a bolgárok belépése után, 1915-ben sikerült legyőzni, ezzel a front megszűnt.

A galíciai front

- **Galíciában** a magyar hadosztályok elsősorban a **Kárpátok** vonalát védték;
- 1914 augusztusában a vártnál gyorsabban mozgósított orosz hadsereg betört Galíciába;
- a legsúlyosabb harcok a **przemysli** erődért folytak; amelyet a **gorlicei** áttörés (1915. május) után a központi hatalmak visszafoglaltak;
- az oroszok 1916-os (Bruzilov-offenzíva) és 1917-es támadása is összeomlott, a front megmerevedett, az 1917. decemberi fegyverszünettel megszűnt;
- az 1918. március 3-án megkötött orosz–német különbéke a Monarchiára is vonatkozott.

Az olasz front

- 1915 májusában Olaszország hadba lépett az antant oldalán, és azonnal nagy erővel támadást indított az Osztrák–Magyar Monarchia ellen;
- az **Isonzó** folyóig jutottak, ahol **állóháború** alakult ki;
- a hadseregek 1915 áprilisától 1917 októberéig 12 csatát vívtak egymással;

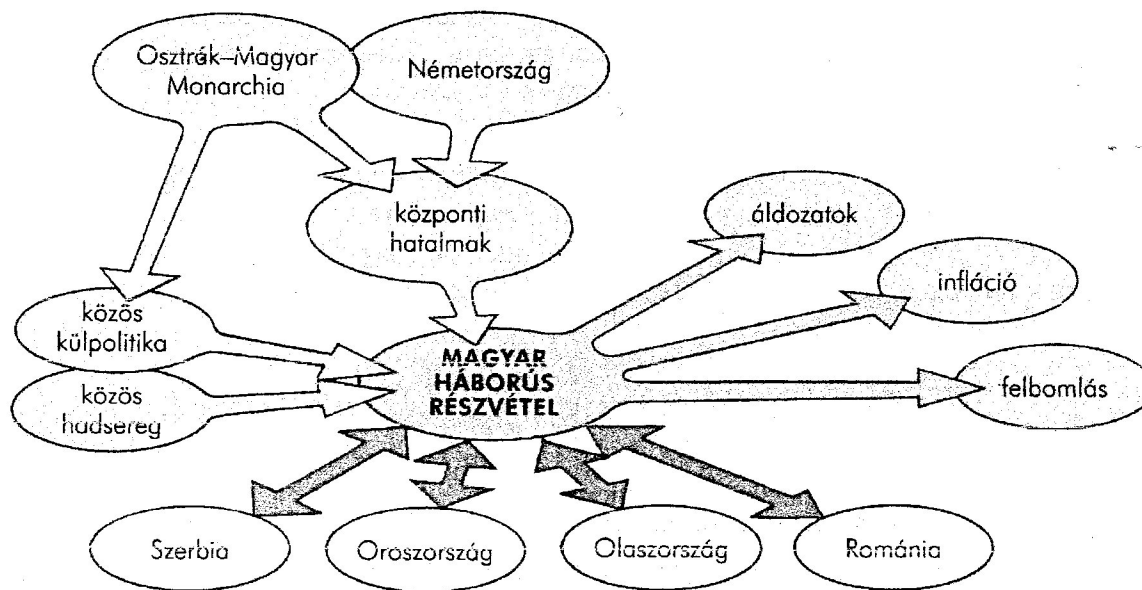
- az iszónói fronton az Osztrák–Magyar Monarchia csapatainak felét magyar katonák alkották;
- a magyar ezredek a **Doberdó**-fennsíkon építették ki védelmi állásaikat;
- 1917 őszén a központi hatalmak egységei **Caporettonál** áttörték az olasz védelmet;
- az olaszok angol és francia segítséggel a **Piave** folyónál állították meg őket;
- a front ezután a háború végéig itt húzódott.

Román támadás

- 1916 augusztusában Románia az antant oldalán belépett a háborúba, és megtámadta Magyarországot;
- az erdélyi menekülthullám nehezítette az osztrák–magyar hadsereg ellentámadását;
- az Osztrák–Magyar Monarchia német segítséggel tudta viasztasorítani a románokat, decemberben Románia békekötésre kényszerült.

4. A magyar háttország

- A háborút a közvélemény lelkesen fogadta, csak kevesen ismerték föl a veszélyeit;
- a villámháborús terv kudarca már a háború elején nehézségeket okozott:
 - a **mozgósítás** kivonta a termelésből a férfiakat, így **munkaerőhiány** alakult ki;
 - a **hadigazdaságra** való átállás csökkentette a termelékenységét, romlott az **ellátás**;
 - az alapvető élelmiszerek (hús, cukor, tej, kenyér, tojás) ára ugrásszerűen nőtt, fölgyorsult az **infláció**;
 - az állam korlátozta a hús forgalmazását, és bevezette a **kenyérjegyet**;
- az **áldozatok** (halottak, sebesültek, rokkantak) és a **hadifoglyok** miatt megváltozott a közvélemény hangulata;
- a nemzetiségek erősödő kiválási és nemzetállami törekvéseit az antant támogatta, ami a történelmi **Magyarország fölbomlásához** vezetett.

Fogalmak: központi hatalmak, antant, villámháború, front, állóháború, háttország, hadigazdaság, hadifogság

Személyek: Tisza István, Ferenc József

Topográfia: Sarajevó, Szerbia, Olaszország, Doberdó, Románia

Kronológia: 1914–1918, 1914. június 28.